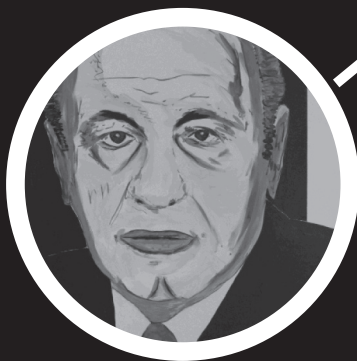

dr máriás

A politikába fogunk beledöglenni
A Műcsarnokban rendezett
Mi a magyar?
című kiállításról

Ki gondolta volna, hogy
ebben a kis országban
nincs provokatívabb
kérdés, mint hogy
Mi a magyar?

K

i gondolta volna, hogy ebben a kis országban nincs provokatívabb kérdés, mint hogy *Mi a magyar?* Amely azért az, mert felébreszti s válaszra bírja az identitás valamennyi politikai rétegét, elkötelezettségét, hatalomhoz való viszonyulását, annak szellemi vagy kulturális tartalma előhívása helyett, így a művészek, az értelmiség s a politika szinte minden tagja érzékenyen és kényesen viszonyul a kérdéshez, s azonnal helyezkedni kezd azt illetően a politika által velejéig polarizált és letarolt kis világunkban.

Sokan úgy vették, hogy a „magyar” szó nem más, mint valami tagadás. Hogy ami magyar, az nem lehet zsidó, cigány, szláv, német, örmény, amerikai, orosz-barát vagy nemzetfeletti, vagyis egyetemes. Pedig a „magyar” vonatkozást, tartalmat, utalást az alkotásaiban mindenki úgy használja, értelmezi, alkalmazza, ahogy csak akarja. Valaki Magyarként hangos patetikával és hős romantikával átítatva, mások szkepszissel, iróniával, kritikával. Vagyis magyarizmussal, álmagyarizmussal vagy akár anti-magyarizmussal.

Egy dolog azonban biztos: akik most itt és most élünk s magyarul beszélünk, mindannyian bizonyos értelemben magyarok vagyunk, a magyar kultúra, avagy szellemi tartomány részesei, így bármit is válaszolunk a kérdésre, az ettől függetlenül jó lehet, amennyiben aktuális, színvonalas és releváns alkotás. Épp ezért a kiállítás kurátora, Gulyás Gábor a létező legtágabbra nyitotta az értelmezés kapuját, kicsit úgy, mintha azt mondta volna: mutassuk meg a kérdésre adandó válaszok által a szépet és a csúnyát, a jót és a rosszat, a sokat és a keveset,

a hitet és a kiábrándulást egyaránt, azaz mindazt, ami ma itt és most fontos, azaz életünk valós és meghatározó kérdéseire ad kortárs választ.

Vagyis diskurzust, beszélgetést, újraértelmezést, netán vitát kezdeményezett a témában, hogy megtalálhassuk azt a minimális közös nevezőt, hogy kik és mik vagyunk mi itt és most mindannyian együtt, mi határozza meg életünket, gondolkodásunkat, s milyenek vagyunk ilyenek, olyanok és amolyanok.

Igen ám, csak hogy ezt a kulturálisan páratlanul izgalmas és aktuális kérdést a politika – mint önmagán, vagyis a hatalom megszerzésén túl semmilyen célt és valódi szabadságot elfogadni nem képes eszköz – nem volt hajlandó elfogadni, s minden, a diktatúrákra jellemző eszközzel támadásba lendült, s nyomást gyakorolva a művészekre, médiákra, szakértőborokra, annak teljes megkérdőjelezésébe vágott.

Már a kiállítás megnyitása előtt egyeseket figyelmeztettek, ne vegyenek részt rajta, mert az árulás lesz. Ennek következtében az egyik művész nem merte elvállalni a felkérést, mert a címben szerepelt a „magyar” szó, ami számára elfogadhatatlan. Majd miután összeállt a névsor, a politika a kiállító művészekre nyomást kezdett gyakorolni jobbról és balról egyaránt.

Először közvetlenül a kiállítás megnyitóját követően Facebook-közleményben kérte a Műcsarnok vezetését saját alkotásának visszavonására a Société Réaliste elnevezésű művészduó, mert szerintük a Sztálinváros vége elnevezést viselő rovásírásos mű-városnévtábla az elhelyezés és a kísérszöveg miatt teljesen elvesztette eredeti kritikai értelmét, és így nem lett több egy „exotizáló aláfestésnél”. Vagyis kihasználták a helyzetet arra, hogy a média segítségével világgá kürtöljék, hogy ők mennyire nem értenek egyet a kiállítással, azaz tüntessenek ellene, mint hangos baloldaliak, miközben már elfogadták a felkérést, látták, hová kerül majd a művük, egyeztettek minden részletet illetően a kurátorral, sőt, pénzt is elfogadtak annak a megvalósítására.

A kiállítás kurátorának azonban ezt követően nem sok ideje maradt örülni a nagy látogatottságnak, mert a magukat jobboldalinak tartó képzőművészek a Magyar Művészeti Akadémia égisze alatt a kiállítást elítélő nyilatkozatot akartak elfogadtatni tagságukkal, s a kiállítást bezáratni alapvetően abból a sértettségből fakadóan, hogy ők nem szerepeltek a kiállításon, így az „nem lehet magyar”. Szerencsére a vállalkozás nem járt sikerrel, mert nem lett meg a szükséges számú szavazat annak meghozatalához, azonban az esemény jócskán előrevetítette, hogy a kiállításnak komoly ellenségei vannak, s még inkább lesznek.

Ezt követően ismét baloldról jött a támadás, az egyik kiállító, Kicsiny Balázs részéről, aki nyilvános levelet intézett Gulyás Gáborhoz az Élet és Irodalom hasábjain: „...Úgy gondolom, nagy nyilvánosság előtt egyértelműen el kell határolódnai az Orbán Viktor által megfogalmazott »kétszívűség«-től. Véleményem szerint az általad rendezett kiállítás koncepciója is áldozatul esett ennek a civilizációs normákat felrúgó beszédnek....” Vagyis azt követelte, hogy a kurátor határolódjon el egy semmilyen értelemben a kiállításhoz nem kapcsolódó politikai beszédétől, amely hetekkel a kiállítás megnyitója után hangzott el.

Síralmas, s velejéig jellemző, hogy az egyetlen kérdés, amire a politika mindent ki akar hegyezni, hogy az a valami Orbán Viktor vagy Nem-Orbán Viktor, csak azért tudjuk szeretni vagy gyűlölni, harmadik út vagy más kérdés nincs, mert azt a hatalom eszköze, a politika nem hagyja. A művészek meg mihelyt tehetik,

kapva kapnak a lehetőségen, s lelkesen kiszolgálják a politikát azzal a céllal, hogy az majd később viszonzza nekik a szívességüket, s akkor végre történhet majd valami, különben meg nem.

Így a mai politikai hatalom itt és most pedig bedarál szinte mindenkit. Tudja jól, hogy a vezetői székbe nem ülhet kettő vagy több ember, párt, érdekcsoport, csak egy, így annak minden riválisa, másként gondolója ellenség. Ami meg igazán elkeserítő, az az, hogy ez a politika meg tud mérgezni szinte mindent és mindenkit, s legnagyobb ellenségének nem tart mást, mint magát a kultúrát, az értéket, bölcsesség, engedékenység, tolerancia, ha úgy tetszik, a valós demokrácia alapú gondolkodásmódot, s azt kiirtja mindenhol, hogy egy civilizációs, kulturális, etikailag, morálisan elmaradott rabszolgaregiónban végtelen kiszolgáltatottságban tartsa a szellemi élet meghatározó személyeit, helyszíneit, eseményeit. Nincs kiegyezés, nincs közös nevező, nincs közös öröm és nincs bocsánat. Mert csak a győzelem, csak a hatalom, csak a Mi számít.

Így a *Mi a magyar?* című kiállítás igazából nagyon finoman és ügyesen kiprovokálta, hogy mit is fedhet ma ez a jelző. Igen, a „magyar” csakis a kizárólagosságokra támaszkodó politika, s ez bizony jellemző az egész szomorúan kijátszott és önsorsrontott teljes Kelet-Európára, bár talán egyik országára se olyan mértékben, mint Magyarországra.

A dolog legsúlyosabb pikantériája, mondhatnánk totális perverzítése, hogy Fekete György, a jobboldali Magyar Művészeti Akadémia elnöke Orbán Viktornál személyesen kezdeményezte Gulyás Gábor felmentését a Múcsarnok éléről, miután a *Mi a magyar?* kiállítás majd húszeszes látogatói számával, majd kétszáz sajtómegjelenésével történelmi rekordot döntött meg a kortárs kiállítások sikeressége szempontjából.

Igen, barátaim, ne reménykedjete. A politika itt mindig mindent el fog taposni, legfőképpen a minőséget, hiszen jól tudja, hogy az a legnagyobb ellensége, hisz az tudja őt kétségbe vonni, a hazugságaira rámutatni, a bizalmat és az iránta gerjesztett elvakultságot szertefosztatni, nevetségessé tenni, mindazt, ami dilettáns, hazug és buta, vagyis szellemileg leváltani.

Mi pedig nem-politikusok, ha ezen nem tudunk változtatni, akkor majd húsz év múlva jó esetben elutazhatunk, s megnézhetjük, mi is a művészet valahol Nyugaton, s ha azután hazatérünk azt továbbgondolni, s netán kedvünk lenne valami hasonlót csinálni, akkor csakis azzal a gondolatsorral kezdetünk majd hozzá alkotói gondolkodásunkhoz, hogy vajon melyik párt hogyan viszonyul majd a kérdéshez.

Mert, ahogy több évtizede egy párt gyakorolta a hatalmat és a kontrollt megszabva, hogy mi, pontosabban ki is itt a Túrt, a Tiltott vagy a Támogatott, most ugyanúgy több kisebb párt teszi ugyanezt. S gyilkolja meg jobbról és balról a művészet szabad megnyilvánulását, általa pedig egy létfontosságú termékeny vita és gondolkodás kibontakozását, hogy vajon valóban kik és mik vagyunk mi itt és most, s ami a legfontosabb, ki és miért is csinál belőlünk hülyét.

Azért, hogy nehogy véletlenül felébredjünk, vagy észhez térjünk.

Sajnos ez a magyar most.

Alleluja!

drMÁRIÁS - Kádár János Malevics műtermében

